

Monumentnummer*: 530919

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 03 mei 2010
Kadaster deel/nr 82965/63

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Rotterdam	Rotterdam	Zuid-Holland					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Coolsingel	119			3012 AG	Rotterdam		
Van Oldenbarneveltplaats	6			3012 AH	Rotterdam		
Van Oldenbarneveltplaats	12			3012 AH	Rotterdam		
Binnenwegplein	1			3012 KA	Rotterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Rotterdam	AG				1501		
Rotterdam	AG				595		

Omschrijving**

Inleiding

Het BANKGEBOUW van de Rotterdamsche Bankvereniging (Robaver) in het centrum van Rotterdam is ontworpen door H.F. Mertens. Het is een van de eerste belangwekkende bouwprojecten in het in mei 1940 verwoeste stadscentrum van Rotterdam. De bank herrees niet op de plaats van de voorganger aan de Boompjes, maar kreeg een prominente positie in het nieuwe zaken- en winkelcentrum aan de westzijde van de Coolsingel. De bouw werd gestart in 1941 maar vanwege de algemene bouwstop pas voltooid in 1949. Het ontwerp volgt de uitgangspunten van het wederopbouwplan van W.G. Witteveen uit 1940, dat in 1946 werd vervangen door het op modernistische leest geschoeide Basisplan van C. van Traa. Deze eerste herbouwfase van de stad laat zich aflezen aan de modern-traditionalistische architectuur en bewuste monumentaliteit van het gebouw, in aansluiting op Witteveens visie over het nieuwe stadsbeeld. Daarnaast markeert het gebouw door zijn schuine ligging het oude verloop van de Coolsingel richting Schiedamse Vest. In het latere wederopbouwplan zou de Coolsingel in een directe lijn richting de Maas worden verlegd. Het gevelbeeldhouwwerk met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

klassieke motieven in een barokke vormtaal van G.H.C.A. Héman vormt een samenhangend iconografisch programma rond het thema bankwezen dat, in tweede instantie, ook verwijst naar oorlogstijd en wederopbouw en de bijdrage van de bank daarin. Het in thema verwante grote trappenhuisvenster met geëtste voorstellingen werd ontworpen door A. D. Copier. Ter gelegenheid van de uitbreiding met hoogbouw aan de westzijde (in 1976-1978 naar ontwerp van Kraaijvanger Architecten in samenwerking met A.J.B. van de Graaf) is het oude bankgebouw van binnen grotendeels ontdaan van zijn (marmeren) afwerkingen. Ook de vensters in de buitengevels zijn hierbij vervangen. Door Copier ontworpen glaspanelen uit een raamstrook tussen de voormalige bankhal en de kantoorzaal zijn bij de renovatie verplaatst naar de vergaderzaal van de hoogbouw. De bronzen gevelsculptuur aan de voorgevel "De Welvaart"(1953) van P.Starreveld is afkomstig van de, contemporaine, voormalige Incassobank aan de Blaak in Rotterdam en in 1978 verplaatst.

Omschrijving

Langwerpig vrijwel symmetrisch en in een U-vorm opgezet BANKGEBOUW van grote schaal, tussen Coolsingel en Lijnbaan, aan de noordzijde begrensd door de Van Oldenbarneveltplaats en aan de zuidzijde door het Binnenwegplein. De hoofdingang, die in het midden van de brede oostgevel aan de Coolsingel gelegen is, is versierd met beeldhouwwerk die deze middenas licht benadrukt. De hoofdvleugel en de, niet haaks lopende, zijvleugels ontmoeten elkaar in afgeronde gevelhoeken, waarvan de rechter met een scherpe hoek overgaat in het kopse geveldeel van de rechter vleugel die een dubbele breedte heeft. Deze vleugel bestond uit afzonderlijk te verhuren winkels en bedrijfsruimten en hiervan zijn, aan rechthoekige omlijstingen, nog de vroegere winkelpuizen herkenbaar. Het tegenover de entree gesitueerde centrale trappenhuis is aan de achterzijde van de hoofdvleugel in de binnenhof in een segmentboog uitgebouwd. In de uiteinden van beide zijvleugels bevinden zich zijentrees met trappenhuisen en liften. De begane grond omvatte voor de renovatie van 1976 een rijke, met natuursteen afgewerkte ovale publiekshal en effectenhal, gescheiden door loketten van een grote personeelsruimte in de overkapte binnenplaats. De zeven kenmerkende lichtkappen van deze vroegere hal zijn bewaard gebleven. Achter de baksteen gevels en het met koper beklede omlopende, aan de voorzijde slechts licht hellende, zadeldak gaat een betonskelet met betonnen vloeren, gedeeltelijk betonnen gevels en een betonnen kapconstructie schuil. De gevels bestaan uit metselwerk in een lichtrode handvorm baksteen en zijn voorzien van gestileerde natuurstenen (Zweeds graniet) klassieke elementen en figuratief beeldhouwwerk. Het gebouw heeft een souterrain en boven de dubbelhoge begane grond twee verdiepingen van gelijke hoogte waarboven een lagere derde verdieping, waardoor de gevel een klassieke opbouw heeft die versterkt wordt door de toepassing van een hoge natuursteen plint en een gestileerde bekronende gevellijst. De plint zet zich in de omlijsting van de entreepartij voort. De gevels zijn voor het grootste deel gevuld met gekoppelde vensterzones met ramen in verticale stroken, afgewisseld met gemetselde borstweringen en gescheiden door slanke over de gehele gevelhoogte doorlopende baksteen penanten. De vensterzones worden begrensd door een verticale reeks cirkelvormige omlijste vensters. De afgeronde gevelhoeken zijn in het midden opengewerkt door een hoge en met natuursteen omkaderde vensterpartij waarin twee gecanneleerde zuilen zijn opgenomen en een balkon met sieraadwerk balustrade. De raampartijen worden bekroond door een gebeeldhouwde sluitsteen met wapenschild; in de gebogen linker gevelhoek het wapen van Rotterdam gedragen door triton en zeemeermin, in de rechter gevelhoek het wapen van Amsterdam, gedragen door faun en nimf. Hierboven liggende raamstroken onderbroken door twee panelen met beeldhouwwerk. Het als een tympaan bekronende beeldhouwwerk op de dakrand heeft twee allegorische beeldengroepen aan weerszijden van een oeil de boeuf in de middenas van het gebouw; links Vrede, Vruchtbaarheid en Welvaart verbeeldend en rechts Oorlog, Dood en Waanzin. De reliëfs ter versiering van het portaal zetten dit thema voort met boven de hoofdingang een voorstelling van Mercurius, vergezeld door personificaties van Verkeer en Industrie. Op de gebeeldhouwde banderol oorspronkelijk de naam van de bank in smeedijzeren letters. De afgeronde dagkanten van het portaal zijn voorzien van allegorische taferelen van Landbouw en Veeteelt (links) en Zeevaart en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Visserij (rechts). Het fries van de gevelijst is versierd met kleine beeldhouwde reliëfs met waterdieren en schelpen. Rechts tegen het gesloten muurvlak op de overgang met de afgeronde gevelhoek het later aangebrachte beeld 'De Welvaart' (P.Starreveld). In het interieur is de hoofdopzet, met hoofd- en secundaire trappenhuizen, nog aanwezig ondanks de ingrijpende wijzigingen van 1976-78. Het hoofdtrappenhuis is van belang en de indeling en afwerking van het souterrain die grotendeels bewaard zijn gebleven met onder anderen grote betonnen, van binnen met marmer en tegelwerk afgewerkte, kluizen met Lips kluisdeur. In het hoog opgaande venster van het hoofdtrappenhuis gezandstraalde glaspanelen (A.D. Copier) die een doorgaande voorstelling met flora en stadstaferelen dragen in een overwegend figuratieve stijl. In het pand voorts, niet op de originele plaats, een klein glasmazaïek ter herinnering aan de bij het bombardement verwoeste voorganger.

Waardering

Het BANKGEBOUW van de voormalige Rotterdamsche Bank, is van algemeen belang als essentieel toonbeeld van de vroege Wederopbouw vanaf 1940 vanwege:

- de cultuurhistorische waarden als mijlpaal in de wederopbouw van Rotterdam, omdat het een van de eerste grote gebouwen is van na het mei-bombardement van 1940. Hierdoor heeft het gebouw een hoge symbolische betekenis, verbonden aan de herrijzenis van de stad na de verwoesting;
- de architectuurhistorische waarden als voorbeeld van traditioneel bouwen in de vroege wederopbouwjaren, waarbij de toepassing van traditionele en hoogwaardige materialen, een nadrukkelijk monumentale verschijningsvorm (baksteen, natuursteen) en een naar de traditie verwijzend idioom van (gestileerde) klassieke architectuurmotieven in combinatie met een moderne constructiewijze en vooruitstrevende (installatie)techniek en voorzieningen kenmerkend is;
- de architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden als voorbeeld van de manier waarop het bankwezen een betrouwbaar en waardig imago manifesteerde in een voorname en formele verschijningsvorm van de architectuur, ondersteund door een samenhangend decoratieprogramma;
- de betekenis voor het oeuvre van H.F. Mertens, die de vaste architect van de bank was en wiens oeuvre grotendeels bestaat uit veelzijdig vormgegeven, meestal technisch vooruitstrevende, representatieve bank- en bedrijfsarchitectuur uit het Interbellum;
- de toepassingen van beeldende kunst aan en in het gebouw die niet alleen een hoogwaardige artistieke kwaliteit hebben, maar door hun thematiek ook van belang zijn als exponent van een tijdsbeeld. Het gebouw is door de combinatie van architectuur en beeldende kunst ook illustratief voor het streven naar verbinding tussen bouwende en beeldende disciplines in de vroeg naoorlogse periode;
- de gaafheid en herkenbaarheid van de architectuur en enkele interieuronderdelen, zoals de betonnen bankkluizen met onder meer een marmeren wandafwerking en kluisdeuren;
- vanwege de stedenbouwkundige waarden van de nog altijd prominente en beeldbepalende positie van het gebouw in de straatwand van de Coolsingel;
- de betekenis voor de geschiedenis van de stedenbouw omdat het een zeldzaam gebouwd document is van de opvattingen over het nieuwe stadsbeeld, gebaseerd op de bouwtraditie van Rotterdam, in het eerste wederopbouwplan van Witteveen.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Handel en kantoor

Bankgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument